

Κριτήριο στο αδίδακτο κείμενο -

Ίσοκράτους, Περί αντιδόσεως 254-257

Στον λόγο του Περί αντιδόσεως ο Ισοκράτης τονίζει την σημασία και την αξία του λόγου, ως διακριτικού γνωρίσματος του ανθρώπου.

Ἐγγενομένου δ' ἡμῖν τοῦ πείθειν ἀλλήλους καὶ δηλοῦν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, περὶ ὧν ἂν βουλευθῶμεν, οὐ μόνον τοῦ θηριωδῶς ζῆν ἀπηλλάγημεν, ἀλλὰ καὶ συνελθόντες πόλεις ὤκισαμεν καὶ νόμους ἐθέμεθα καὶ τέχνας εὖρομεν, καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ δι' ἡμῶν μεμηχανημένα λόγος ἡμῖν ἐστὶν ὁ συγκατασκευάσας. οὗτος γὰρ περὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων καὶ τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχυρῶν ἐνομοθέτησεν, ὧν μὴ διαταχθέντων οὐκ ἂν οἴοι τ' ἦμεν οἰκεῖν μετ' ἀλλήλων. Τούτῳ καὶ τοὺς κακοὺς ἐξελέγχομεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐγκωμιάζομεν. Διὰ τούτου τοὺς τ' ἀνοήτους παιδεύομεν καὶ τοὺς φρονίμους δοκιμάζομεν· τὸ γὰρ λέγειν ὡς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὖ μέγιστον σημεῖον ποιούμεθα, καὶ λόγος ἀληθὴς καὶ νόμιμος καὶ δίκαιος ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς εἰδωλόν ἐστιν. Μετὰ τούτου καὶ περὶ τῶν ἀμφισβητησίμων ἀγωνιζόμεθα καὶ περὶ τῶν ἀγνοουμένων σκοπούμεθα· ταῖς γὰρ πίστεσιν, αἷς τοὺς ἄλλους λέγοντες πείθομεν, ταῖς αὐταῖς ταύταις βουλευόμενοι χρώμεθα, καὶ ῥητορικοὺς μὲν καλοῦμεν τοὺς ἐν τῷ πλήθει λέγειν δυναμένους, εὐβούλους δὲ νομίζομεν, οἵτινες ἂν αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς ἄριστα περὶ τῶν πραγμάτων διαλεχθῶσιν. Εἰ δὲ δεῖ συλλήβδην περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν φρονίμως πραττομένων εὐρήσομεν ἀλόγως γιγνόμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν διανοημάτων ἀπάντων ἡγεμόνα λόγον ὄντα, καὶ μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλεῖστον νοῦν ἔχοντας.

Λεξιλόγιο :

οὐκ ἂν οἴοι τ' ἦμεν : δεν θα είχαμε τη δυνατότητα

πίστεσιν-πίστις : επιχείρημα

συλλήβδην : συνοπτικά

Γ.1 Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: « τό γάρ λέγειν ὡς δεῖ..... νοῦν ἔχοντας». Μονάδες 20

Γ2. Να παρουσιάσετε την αξία του λόγου ως μέσου πειθούς και έκφρασης των επιθυμιών του ανθρώπου, όπως την προσδιορίζει ο Ισοκράτης στο παρακάτω απόσπασμα του κειμένου «ἐγγενομένου δ' ἡμῖν τοῦ πείθειν.....ἐγκωμιάζομεν». Μονάδες 10.

Γ3. α. «πόλεις ψίκισαμεν καὶ νόμους ἐθέμεθα καὶ τέχνας εὖρομεν» : Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό όλους του κλιτούς τύπους από το παραπάνω απόσπασμα του κειμένου (μονάδες 6) .

Γ.3.β. αὐτοὺς ἄριστα περὶ τῶν πραγμάτων / μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλεῖστον νοῦν ἔχοντας.

Να μεταφέρετε στον συγκριτικό βαθμό τους υπογραμμισμένους τύπους. (μονάδα 1)

χρωμένους : Να μεταφέρετε τον τύπο στο γ' ενικό πρόσωπο του ενεστώτα της ευκτικής. (μονάδα 1)

Γ.3. γ. οἵτινες ἂν αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς ἄριστα

Να μεταφέρετε τις παραπάνω αντωνυμίες στην ονομαστική πληθυντικού του ουδετέρου γένους.

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

Γ.4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους: τοῦ ζῆν, ἅπαντα , ὁ συγκατασκευάσας, Τούτῳ , τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλόγως, Μονάδες 6

Γ.4.β «εἰ δέ δεῖ συλλήβδην ... ἔχοντας» Να εντοπίσετε και να προσδιορίσετε το είδος του υποθετικού λόγου από το παραπάνω απόσπασμα. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας και να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο ώστε να δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον. (μονάδες 4) .

Μονάδες 10

τὸ γὰρ λέγειν ὥς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὖ μέγιστον σημεῖον ποιούμεθα,

Γιατί το να μιλάει κάποιος όπως πρέπει το θεωρούμε ως την πιο σίγουρη απόδειξη της σωστής σκέψης,

καὶ λόγος ἀληθὴς καὶ νόμιμος καὶ δίκαιος ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς εἰδωλὸν ἐστίν.

και ο λόγος ο αληθινός, ο νόμιμος και ο δίκαιος είναι εικόνα της αγαθής και τίμιας ψυχής.

Μετὰ τούτου καὶ περὶ τῶν ἀμφισβητησίμων ἀγωνιζόμεθα καὶ περὶ τῶν ἀγνοουμένων σκοπούμεθα·

Με τη βοήθεια του λόγου κάνουμε αγώνες λόγου/ διαλεγόμαστε για τις αμφισβητούμενες υποθέσεις και εξετάζουμε όσα δεν γνωρίζουμε.

ταῖς γὰρ πίστεσιν, αἷς τοὺς ἄλλους λέγοντες πείθομεν, ταῖς αὐταῖς ταύταις βουλευόμενοι χρώμεθα,

Τα επιχειρήματα με τα οποία πείθουμε τους άλλους μιλώντας είναι τα ίδια που χρησιμοποιούμε όταν σκεφτόμαστε.

καὶ ῥητορικοὺς μὲν καλοῦμεν τοὺς ἐν τῷ πλήθει λέγειν δυναμένους,

και ονομάζουμε ῥήτορες εκείνους που είναι ικανοί να μιλούν μπροστά στα πλήθη

εὐβούλους δὲ νομίζομεν, οἵτινες ἂν αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς ἄριστα περὶ τῶν πραγμάτων διαλεχθῶσιν.

και θεωρούμε πως σκέπτονται σωστά εκείνοι που μπορούν να διαλεχθούν με τον εαυτό τους άριστα σχετικά με διάφορα θέματα. [257

Εἰ δὲ δεῖ συλλήβδην περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εἰπεῖν,

Αν πρέπει να μιλήσω συνοπτικά για τη δύναμη τούτη,

οὐδὲν τῶν φρονίμως πραττομένων εὐρήσομεν **ἀλόγως** γιγνόμενον,

θα βρούμε ότι κανένα από τα πράγματα που γίνονται σωστά, δεν γίνεται χωρίς το λόγο

ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν διανοημάτων ἀπάντων ἡγεμόνα λόγον ὄντα, καὶ μάλιστα χρωμένους αὐτῷ τοὺς πλεῖστον νοῦν ἔχοντας.

αλλά ο λόγος είναι οδηγός όλων των πράξεων και των σκέψεών μας και κυρίως τον χρησιμοποιούν εκείνοι που έχουν τον περισσότερο νου.

Γ.2 Επειδή όμως έχουμε την ικανότητα να πείθουμε ο ένας τον άλλον και να δηλώνουμε καθαρά προς εμάς τους ίδιους αυτά που θέλουμε,

1. απαλλαχτήκαμε από τη ζωή που ήταν όμοια με αυτήν των θηρίων,
2. συγκεντρωθήκαμε και χτίσαμε πόλεις,
3. φτιάξαμε νόμους,
4. ανακαλύψαμε τις τέχνες και σχεδόν όλα όσα επινοήσαμε τα βρήκαμε με τη βοήθεια του λόγου.
5. Θεσπίσαμε νόμους για το δίκαιο και το άδικο, το καλό και το κακό.
6. Αν δεν υπήρχαν οι διατάξεις τούτες, θα ήμασταν ανίκανοι να συμβιώσουμε.
7. ελέγχουμε τους κακούς και εγκωμιάζουμε τους καλούς.
8. μορφώνουμε τους ανόητους και δοκιμάζουμε τους σώφρονες

Γ.3. α «πόλεις ὤκισαμεν καὶ νόμους ἐθέμεθα καὶ τέχνας εὖρομεν» :

πόλιν ὤκισα καὶ νόμον ἐθέμην καὶ τέχνην εὖρον.

Γ3.β. ἄριστα – ἄμεινον - / πλεῖστον -πλείονα, πλείω

χρωμένους - χρῶτο

Γ3.γ. ἄτινα-ἄττα / αὐτά

Γ.4.α :

τοῦ ζῆν : αντικείμενο στο ἀπηλλάγημεν

ἅπαντα : κατηγορηματικός προσδιορισμός στο μεμηχανημένα

ὁ συγκατασκευάσας : κατηγορούμενο στο λόγος ἀπό το συνδετικό ἐστίν – επιθετική μετοχή

Τούτῳ : δοτική του τρόπου στο ἐξελέγχομεν

τούς ἀγαθοὺς : αντικείμενο στο ἐγκωμιάζομεν

ἀλόγως : επιρρηματικός προσδιορισμός στο γινόμενον

Γ4.β

Υπόθεση : Εἰ δεῖ..... Απόδοση : εὐρήσομεν : δηλώνει το πραγματικό (εἰ +οριστική αρκτικού χρόνου)

Μετατροπή στην ἀόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον :

ἐάν δέηεὐρίσκομεν : Η υπόθεση : ἐάν +υποτακτική Απόδοση : εὐρίσκομεν (ενεστώτας οριστικής αρκτικού χρόνου).